

ODCIĘTY (59) *part praet pass pf*

odcięty (43), **odcięty** (10), odcięty *a.* odcięty (6).

o jasne.

sg m N odcięty (14), odcięty (5); ~ (*attrib*) odcięty (2); ~ (*praed*) odcięty (5) *FalZioł, KromRozm I, KromRozm III, RejPos* (2), odcięty (2) *CzechRozm, WujNT*. ◇ *I* odcięty (2). ◇ *L* odcięty (1). ◇ *f N* odcięta (12), odcięta (4), odcięta(a) (1); ~ (*attrib*) -a (6), -a (3); -a *Mącz* (3), *GórnTroas, SkarKazSej*; -a *GrzepGeom, KlonŻal*; -a : -a *SkarŻyw* (1:1); ~ (*praed*) -a (6), -a (1); -a : -a *RejPos* (1:1). ◇ *A* odcięta (5). ◇ *I* odcięta (2). ◇ *n N* (*praed*) odcięto (1). ◇ *pl N m pers* odcięci (5). *subst* odcięte (6); -é (2), -e (4). ◇ *G* odciętych (1).

Składnia dopełnienia sprawcy: odcięty przez kogo (1).

Sł stp notuje, Cn w innym znaczeniu s.v. odrostek drzew odciętych, Linde bez cytatu.

I. Imiesłów od „odciąć” (54) :

1. *Odlączony od całości przez cięcie lub zadanie ciosu ostrzem; abscissus Mącz, Vulg, Calep; desectus Mącz, Calep; praecisus Mącz; recisus, rescissus, resectus Calep* (51) : gdy już tym obyczajem ony członki [noworodka] będą odcięte/ tedi ostatek ciała tak ma być nawraczan y naciągany/ aż będzie godny wynidz *FalZioł V* 34; *KromRozm I* O3v; Ramale, Odcięta gąłąż. *Mącz* 345c; Secamentum, Zrzasz/ to yeft odcięta łztuká. *Mącz* 377b, 30a [2 r.], 377b, c; żadnym obyczajem być nie może/ aby członek odcięty poczuć mógł z głowy iákie pośilenie *RejPosWstaw* 143v; *SkarJedn* 380; Dámáfcenowá ręká odcięta wnet lię zrosł *SkarŻyw* 321, 373 [2 r.]; *Calep* 8a, 31 Iá, 894a, 916b; *GórnTroas* 70; *PaxLiz ktv*.

odcięty od czego (6): iákobym ia odcięta od ciála rękę/ ręką prawdziwą zwał *OrzQuin* P4v; *RejPos* 61; *SkarŻyw* 567; *KlonŻal* C2v; Rózgá odcięta od pniá/ iefli w ziemi ftanie/ Zá krótki czas tak wielka/ iáko máć powftanie *GórnTroas* 40; *SkarKazSej* 676b.

odcięty komu (2): kthoremu/ ácz odciętha byłá głowá/ á wždy mowił łłowá Boże. *BielKron* 298; *SkarŻyw* 63.

Wyrażenie: »precz odcięty« (2): *RejPos* 172; Iedne gąłążki pochlly/ drugie precz odcięte *GrabowSet* Ov.

Szereg: »odcięty, (albo) odrzezany (a. oderzniony)« [szyk 3:1] (4): Putamen, To co yeft odcięto álbo odrzezano *Mącz* 333a, 372a; *Calep* 898a, 916a.

W przen (1) : Pátrzay iáko łkoczna wierzbá od mátki odcięta Wynika z máłego pręta. *KlonŻal* C2v.

Przen (13) : miey rękę do złego zá odcięta y vmorzona. *SkarŻyw* 321; także roftyрки Rułkie/ y odrzucenie ich poczęte/ niemoże być ináczey záhánowáne/ ázby pierwey głowá tego wybijania s posłuźenítwá náłzego/ to ieft Iaropelká Xiążęciá byłá odcięta *StryjKron* 215.

a) Wykluczony ze społeczności Kościoła, zwłaszcza przez kłatwę (5) : nye wnet zá vpádem á grzechem przełtawamy być członkami tego kełcyolá [!]/ poki łye łami nye oderwyemy/ álbo przez łprawce yego [...] odćyęci nyebędźyemy. *KromRozm III* D2v, K8v.

odcięty od czego (1): [Gal 6/12 może znaczyć] odćięci od wálzłego obcowania/ lub przez kłatwę/ lub przez śmierć ciielefná. *WujNT* 664.

W porównaniu (2): A kto nie będzie według mnie przemielzkawał/ [...] musi być odcięty iako latorośl niepotrzebna *RejPos* 59v, 60.

b) Opuuszczony (o fragmentach tekstu) (1) : w wielu Graeckich księgach są odcięte całe części piśm S. prawdziwego *WujNT przedm* 13.

c) Usunięty, zlikwidowany, zniweczony (5) : Prze cię okrutny dziwie/ iest odcięta Nádzieiá *GrabowSet* D3v; ponieważ złość zrazu wskazana łatwie bywa odcięta *Phil* R3; żeby wszystkie przekazy w dawaniu rady dla dobrego polpolitego wstaly/ y trudności były odcięte [*amputentur JanStat* 192] *SarnStat* 171, 46; *SkarKazSej* 700b.

a. Oderwany, odpadły (4) : Then Cetus gdy mu przydzie czwarty rok/ tedy sie złącza z Baleną [...]/ á gdy iuz sie złączy/ thedy iego korzeń będzie odcięty: iże potym nie może sie złączać *FalZioł* IV 31c.

odcięty z czego (3) : iż ty wszystkie [*monarchie*] pokruszyć miał kamień ieden/ z gory bez ręku odcięty [*Dan* 2/34] *CzechRozm* 168v [*przekład tego samego tekstu (2)*] 168v, 180.

b. Odjęty przez działania na figurach geometrycznych (1) : bo ta sztuka Kliná odcięta ma być samá infzą tronę przełożoną/ áby z Kliná była Figurá ná cztery węgły. *GrzepGeom* K2v.

2. Pozbawiony przez odcięcie pewnych części ciała (3) : A ia bracia/ ielli ielzce obrzezanie opowiedam: czemuż ielzce przesládowanie cierpię? [...] Bodayże y odcięci byli [*abscindantur*] ktorzy was wzruszają. *WujNT Gal* 5/12; Bodayże y odcięci [*Gal* 5/12].) Abo vrzezani byli/ nie tylko obrzezani *WujNT* 664.

Przen: Być odcięty = zginąć (1) : zginęła nádzieiá nállá/ y ielstemy odcięci [*abscissi sumus*]. *Leop Ez* 37/11.

II. Imiesłów od „odciąć się”; przen (5) :

a) Który sprzeniewierzył się Bogu [od kogo] (1) : Hey nieftetyż [*duszo moja*]/ iakoś od Bogá odcięta? *LatHar* 150.

b) Który odstąpił od jedności kościelnej [od czego] (4) : iż ktokolwiek przez kacerstwo ábo odłzciepięstwo/ ábo prze ktorąkolwiek inną przyczynę/ odcięty iest od Ciála Chrifusowego/ ktorzy iest kościoł iego; ten żadnych wczynkow płatnych ku zbawieniu czynić nie może. *WujNT* 369, 369 *marg*, *Zzzzz2v*.

Szereg: »odcięty i odrzucony« (1): A iż tedy kxiądz Bifkup naprzod mię názwał Apoftatą/ tho iest/ odcięty y odrzuconym/ od kościoła świętego krześcijáńskiego. *KrowObr* A3.

Synonimy: **I.1.** *odczosniony, oderzniony, odrzezany, odsieczony.*

Cf **ODCIAĆ, ODCIAĆ SIĘ**